

svojemu odličnemu formalnemu talentu dolžan, dolžan pa tudi svojemu poslu kot centralna oseba mladinskega slovstva, kot dolgoletni urednik »Zvončkov«.

Dr. I. Pregelj.

Fran Milčinski: Drobiž. V Ljubljani, 1921. Založila Tiskovna zadruga. Natisnila Delniška tiskarna. — Knjiga je poznatis manjših šaljevih in satiričnih črtic iz zadnjega desetletja. Milčinski je v prvi iz l. 1909. isti ko v zadnji iz l. 1920. Prijeten domač šegavež je, vonjivo družinski in lokalni, značilen po svojem vedrem optimizmu, ki tragike prikazovati že iz svoje čudi ne more. Ali je tak pripovednik za našo dobo in naše občutje modern, časoven, ne vem. Da je vzgojen in koristen, je gotovo. Ni globok, a je jasn in etično dozorel, ni ambiciozen, umetniški, a je neposreden, ker je ves domač, umerjen, slovniško in listkarsko vešč. Ni največji naš duh, a je gotovo naš najboljši humorist in najprisrčnejši mladinski pripovednik. Prav rahlo je v sorodu Murniku, ki pa je estetsko manj izbiren in včasih vodmatsko ne vzgojen. Imenoval bi ga slovenskega Pavla Kellerja. Knjige »Drobiž« sem vesel, četudi sem jo občutil v tem svojem in svojih času kot anahronizem...

Dr. I. Pregelj.

GLASBA.

Beleške. Po večletnem mrtvilu se je končno zgodil mal dogodek, ki bo mogel v kratkem v temeljih spremeniti in urediti naše glasbeno življenje. Da se to zgodi, je stvar ljudi, od katerih to z vso upravičenostjo pričakujemo.

S tem, da je prišla intendantca v roke g. Hubada — g. Govekar se je tudi zanimal zanjo (glej »Slovenski Narod«) —, je prišlo vodstvo gledališč v roke človeka, ki nima tako neumnih ambicij kakor edino mogoči bivši intendant sedmega reda. Sedaj je mogoče, da postane v gledaliških predmet zanimanja stvar sama. Mogoče je, da se v doglednem času zgodijo spremembe na že napol gnilem telesu, tako da se naša gledališka umetnost enkrat že vsaj začne. Operacija, ki bo potrebna za sa-

nacijo gledališč, bo kaj huda, vendar neizogibna, če hočemo kaj doseči. Treba je, da se koncentrirajo naše umetniške sile, predvsem najboljše, potem pa tudi povprečne, treba pa tudi, da dobimo možnosti, da se ustvarijo nove. Zavedati se moramo nepobitnega dejstva, da imamo lahko v Ljubljani dobro dramo in naravnost sijajno opero. Opustiti se mora seveda priljubljena gesta — po svojem značaju naravnost nesramna —, da pogledamo preko vsega v zrak in rečemo: Kje pa je kdo, ki kaj zna? Treba je nuditi možnost, da se skaže, ali je kaj in koliko.

Naša naloga ni, da vsak korak kogarkoli brez preudarka hvalimo ali grajamo, ampak da ga klasificiramo po našem lastnem premisleku. Javnost mora biti pripravljena, vsako zanesljivo pravilno delovanje podpirati, stvar odgovornih vpostavljenecv pa je, da delujejo pravilno. Ne samo, da vse najbolje hočejo, ampak da vse najbolje store.

Želeti je, da se naše idealne predstave o gledališču enkrat začnejo izpolnjevati. Ko novi intendant doseže, da se izpolnijo, bo vsem postalo jasno, da je napravil svoje največje življensko delo.

* * *

Noben pevec naše opere ne doseže Pavle Lovšetove v tem, da s svojim petjem ustvari atmosfero, ki izključuje vsako drugo stvar in umetniški interpretaciji tako popolnoma posveti pozornost, da se je navzame tudi okolica. Spočetka je bil njen glas šibak in plah, kakor smo videli pozneje, gotovo zato, ker prej ni bila nikoli na odru. Že sedaj pa pomeni g. Lovšetova za našo opero interpretacijsko umetnico, kakršno bi lahko iskali. Končno je pevka prišla na svoje pravo mesto. Kajti koloratura v koncertni dvorani ni nikoli tako dobrodošla kakor na odru. Ko človek poslušča njeno petje, dobi soroden vtis, kakor če vidi okusno marionetno gledališče, zlasti če je scenerija tako razumno izdelana, kakor to zna Fr. Klemenčič. Njeno muziciranje z glasom in igranje marionetk imata nekaj skupnega. Predvsem človeško prikupnost, ki nastane s tem, da se v igri ali petju razodeva okus v malenkostih

in ugodje igralca ali pevca nad svojim delom; potem pa značaj nastopa, ki je v obeh slučajih graciozen. Zdi se, kakor da se za vso resnostjo — in resnosti manjka vse povsod prej nego tu — tam zadaj kje nekdo potihoma smeje.

* * *

Zadnje čase je v Ljubljani nastopil kvartet »Zika«. Štirje ljudje, ki so si deli v glavo, da hočejo živeti le še komorni glasbi, pa naj gre kakor hoče. In so se zapri ter naštudirali nekaj del, pa že tako, da je kvartet dobil pri tem nastopu kar drugo lice. In so šli po raznih mestih izven naše domovine in verjamem, da so nastopali z uspehom. Drugače tudi ni bilo mogoče, če je interpretacija skladb bila taka, kakršna je bila v Ljubljani. Zlasti pri reprizi. Pri prvem nastopu so igrali Beethovna (iz op. 8.) bolj kot nekoliko zaprašeno, pravkar iz arhiva potegnjeno skladbo, pri reprizi kot z vsemi živci živečo muziko: nenavadno umno in smotreno. Pri Smetanovem kvartetu »Iz mojega življenja« so izdelali posebno Andante, ki je bil podan precizno in z neobičajnim čutom in medsebojno obzirnostjo. Ta točka je bila — zlasti pri prvem nastopu — žarišče vsega večera. Pri ponovitvi se ji je pridružil še tudi zadnji stavek. Pri Dvořakovem klavirskem kvintetu v A duru je interpretacija presegala delo samo. Vsebovala je nadvse primerno razdelitev dinamike in občudovanja vredno silo tona. Sploh je bil večer vzoren.

Kvartet je enoten, njega člani čutijo medsebojne potrebe in si v igri gredo na roko, kakor je potreba. Bilo bi otročje, govoriti spričo tega nastopa o malenkostih, ki bi se lahko izpopolnile. Smatram

kvartet za toliko dober, da sam ve, kakšno je njega vsakokratno igranje. Vsakdo ve, da ni mogoče vselej ustvariti koncizno prednašanje. To pot se je ustvarilo. Kvartet je mlad in vsakega razvoja zmožen. Ako njega člani verjamejo vase in hočejo tudi uresničiti, kar verjamejo, potem je izven vsakega dvoma, da je njih končni uspeh že zagotovljen.

* * *

V operi smo zadnji čas imeli priliko slišati in videti noviteto Risto Savina »Plesno legendico«. Pri tem se je dalo ugotoviti isto kakor pri »Lepi Vidi« istega komponista. Dobra rufinirana glasba, spretno instrumentirana, vendar brez prave domiselnosti v koncepciji in brez prave izvirnosti v izdelavi. Dobro muziciranje je v delu začetek in konec vsega dobrega. Delo je kot tako zmožno uprizoritve, vendar je scenarijum tak, da je za človeka vse zagonetno, da ne rečem neverjetno. Predvsem zame, ki razumem plesno umetnost drugače. Čemu so tej umetnosti historije, gimnastični dialogi in sploh vse, kar očitvidno nadomešča besedo? Absolutna interpretacija glasbe, njenih oblik, barv, značajev in ritmov je njena stvar. Izražati duševno življenje v poziciji in kretnji posameznika in ansambla v njih grupaciji in razsvetljavi. Predstavljanje v naši operi je bilo tako malovredno, da ni bilo, lahko se reče, niti enega giba, ki bi bil na eni strani primeren glasbi, a na drugi vsebini in značaju dela.

* * *

V veliki dvorani hotela »Union« se je prednašala »Fantastična simfonija« Hectorija Berliozza.

Marij Kogoj